

LBRIS

We know
books

Radu Inulescu

**MIERLA
NEAGRĂ**

roman

EDITURA PENTRU ARTĂ ȘI LITERATURĂ
București, 2024

Nimic mai aromat și mai gustos decît un borcănel cu dulceață de frăguțe printre care se zăresc feliuțe de lămîie. Dulceață făcută de mama pentru odorul ei, aflat într-un internat al Marelui Oraș, departe de casă.

Am descuiat ușa metalică a dulapului personal. Se găsește cam pe la mijlocul lungului șir cenușiu, alcătuit din astfel de obiecte așezate direct pe dalele mari, neregulate, din piatră umedă, al unui coridor scufundat permanent în semiîntuneric.

Scîrțîit, ca un scîncet de copil bolnav.

Borcănelul are gura largă și trupul bombat. Parcă ar fi un gogoșar din sticlă transparentă. Imaginea frăguțelor și a feliuțelor de lămîie încremenite într-un mozaic gelatinos mă fascina de fiecare dată.

Rup celofanul. De linguriță nu am nevoie. Îmi vîr două degete în gura căscată a borcanului și încep să mănînc, mascat parțial de ușa metalică. Nu sînt un zgîrcit de felul meu. N-am puseuri de veritabil egoism. Dar îmi place, uneori, să mă bucur singur de conținutul delicios al borcanelor primite de acasă. Alteori, îmi servesc și colegii.

Sinceritatea e un lux pe care nu ți-l poți permite prea des. Îmi permit acum. Recunosc, dulceața de frăguțe făcută de mama nu am împărțit-o cu nimeni. E atât de bună, încât poate crea... dependență.

Mănînc, încîntat, lingîndu-mi degetele, amețit de gust și arome.

E ora cinci. Colegii de internat se află prin sălile de studiu. Cancelaria, închisă. Totuși, ciulesc urechile. Poate apare vreun rătăcit. Chiar tovarășul pedagog Prada. Țasta răsare te miri unde și cînd, ca o fantomă. Aromele divine l-ar fi atras ca un magnet. E un pofticios, știm cu toții, chiar dacă arată ca o scîndură. Doar ceafa o are groasă și scurtă. Într-un hilar contrast cu restul trupului. Marmelada pe care o înghițim la micul dejun, în sala de mese, e o cleioasă pastă dulce. De culoarea rahatului adunat în scutecele bebelușilor.

Am terminat toată dulceața din borcanul dodoloț. Mi-am lins, în final, degetele cu meticulozitate, precum un cîine degetele de la picioarele stăpînului întors dintr-o lungă călătorie. Cu toată străduința mea, rămaseră lipicioase. Trebuia să le spal.

La capătul coridorului lung, umed și întunecos, se află cancelaria profesorilor. La celălalt capăt, spălătorul și cîteva cabine cu WC-uri. O gaură deasupra căreia te așezi pe vine. În cimentul jilav, sînt marcate două tălpi unde îți fixezi încălțările, înainte de a-ți da jos pantalonii. I se spune budă turcească. E practică și eficientă. Nu riști să te umpli de păduchi lați, de exemplu. Ori să te alegi cu vreo

eczemă. Lipsește colacul care adună mizerii de pe bucele elevilor. Gaura din ciment nu e prea largă, iar tălpile modulate în fața ei au striiații. Dacă aluneci, ți se poate fisura nada curului. După ce te-ai fixat pe tălpi și ți-ai eliberat pantalonii pînă sub genunchi, îți cobori bucele, care se desfac ușor deasupra orificiului cavernos. Adică te așezi pe nimic. Cu curul în aer. Stai pe vine. În poziția respectivă, este exclus să zaci în neștire, meditănd la nemurire. Ți s-ar umfla genunchii și ai înțepeni, naibii! Nici să citești ziarul nu poți. Ori să descifrezi vreo partitură. Te-ai putea dezechilibra. Aluneca în propriul rahat.

Deci, o budă practică. Rapidă și igienică.

Bănuiesc că denumirea de budă turcească vine din timpul imperiilor. Pe cînd otomanii se aflau în expansiune, cucerind Europa. Încercînd s-o unească pe vecie. Soldații nu aveau vreme de pierdut. Timpul și-l petreceau pe cîmpul de luptă, nu și-l puteau irosi într-o budă. Intru în spălător. Îmi bag mîinile sub jetul de apă rece. Apă caldă avem doar o dată pe săptămîină. Vinerea. Trei ore. După-masa, de la trei la șase. Să-și spele elevul transpirația și jegul adunate într-o săptămîină.

În mijlocul spălătorului se află chiuvetele din tablă, pe două șiruri. Apoi, pe laterale, dușurile și WC-urile turcești.

Îi zăresc picioarele.

Labele picioarelor.

Pantofii negri, proaspăt lustruiți. Se iviseră prin ușa larg deschisă ca o gură de pește uriaș, eșuat pe-o stîncă putred-verzuie.

E căzut pe spate, peste gaura puturoasă. Sprijinit de perete, cu capul aplecat spre umărul stîng. Cu pantalonii coboriți pînă sub genunchi. Căzut în propriul rahat. În propria urină.

Pleoapele, vag vineții, îi acoperă ochii. Din spatele urechii drepte, i se preling, într-o mișcare abia perceptibilă, două fire de sînge. Ca niște rîme subțiri și obosite. De culoarea marmeladei.

Mă holbez la el, în timp ce-mi șterg, de pantalonii uniformei, mîinile spălate. A alunecat, prostul, și s-a lovit la ceafă, la creierul mic. Lovitură ce poate fi fatală, mi-am zis. Cam greu de alunecat pe striățiile tălpilor modelate în ciment, dar nu imposibil.

Oare mai respiră?

Mă aplec asupra lui. Nu zăresc nicio urmă de lovitură pe mutră. Conturul vreunui pumn. Al vreunui obiect contondent. Ori amprente de degete înfipite, agresiv, în gît.

Obrajii îi sînt umflați, ca niște ardei umpluți. Printre dinții dezveliți de-un rînjet cabotin, atîrnă o bucată de material de culoare neagră. Apuc capătul cu două degete și-l extrag încet, răbduriu.

Din gură îi ies aburi cu miros de mlaștină.

Duhoarea morții.

*

– Atenție, greierașilor, vă cade marmelada!

Căruțul sălta pe caldarîm. Calupul dreptunghiurilor de marmeladă, învelit într-o hîrtie aspră, de-un alb

aproximativ, alunecase pe margine. Cam un sfert din el se afla în aer! L-am împins cu mîna stîngă și am reușit să-l plasez la mijloc. Cu mîna dreaptă, propteam afurisita de marmită, să nu se rostogolească.

În mod normal, căruțul avusese patru laturi înalte de vreo două palme. Ca un țarc. Ca un sicriu fără capac. Bun pentru un cuplu de grași. Cînd plouă ori ninge, fixăm de laturile acelea o prelată stacojie. Una dintre scînduri, însă, a îmbătrînit mai repede, s-a dezmembrat, s-a sfărîmițat. Pe acolo dorea să scape calupul de marmeladă. Primeam și untură, tot într-un calup asemănător.

Pîine cu untură și un ceai grețos de dulce. O combinație fericită. Doar o dată pe săptămîină. Fericire totală dacă respectiva combinație se nimerea sîmbăta. Atunci era permis să zdrobim o ceapă și s-o presărăm peste felia unsă. Nu aveam ore, nu le duhneam profesorilor în nasurile lor subțiri. Dumnezeiesc era mirosul de ceapă! Uneori, seara, înainte de culcare, cîțiva curajoși ne adunam în spălător, între dușuri și WC-uri, și băgam în noi ceapă cu slănină aduse de acasă. Le ascundeam în valize, învelite în ziare și vîrte-n pungii de plastic. Ceapă mai luam și din grădina internatului.

În internat era strict interzis să se țină alimente.

Cred că tovarășul pedagog Prada știa. Închidea ochii. Ne considera niște primitivi. Veniți de prin sate ori din orașele de provincie. Necizelați. Rudimentari. Faptul că ne lăsa în pace era doar o altă dovadă a disprețului său.

După ce înghițeam tot, ne frecam dinții și gingiile cu pastă de dinți dulceagă. Făceam clăbuci pe la colțurile gurii.

Clăbuci roșiatici. Gustul pastei de dinți era oribil. Distrugea toată plăcerea papilelor gustative. Toată bucuria noastră.

– Faceți zgomot, greierașilor! Unii mai dorm la ora asta!

Scîrțiau înfiorător roțile căruțului. Diverse tonalități în variațiuni fanteziste. Mormăit, sîsîit, țipete scurte, ascuțite, lamentații, vaiete subțirele, oftaturi groase. Rîgîituri și pîrțituri săltărețe. Un cvartet! Cvartetul Transilvaniei, dînd concerte zilnic prin centrul Marelui Oraș.

Un oraș înghesuit într-o vale umedă, despicat în două de un rîu.

Haleala o aduceam de la liceul pedagogic. În clasa a cincea, părinții m-au dus în Marele Oraș și m-au înscris la liceul de muzică. Am locuit prima oară în internatul liceului pedagogic. Acolo își aveau dormitoarele și greierașii din clasele mici. Începînd cu clasa a noua, greierașii se mutau în internatul liceului de muzică, o fostă mănăstire franciscană. Fangli venise tot de la țară, în același an cu mine. Ponco, în schimb, care locuia într-un mic orașel de provincie, ni se alăturase doar în clasa a noua.

La liceul de muzică aveam sală de mese, dar nu exista bucătărie, deci... nici bucătărese care să ne gătească. Traversam tot centrul orașului cu căruțul după noi. O piață largă, cu o catedrală în mijlocul ei. Alături, statuia regelui Matei Corvinul călare pe un cal musculos. Eram atît de obișnuiți cu ele, încît nici nu le mai observam. Cunoșteam pînă și pietrele caldarîmului. Cu toate astea, afurisitele ne provocau surprize neplăcute. Săltau cîte o franzelă din coș. Răsturnau cîte o marmită. Putea să aluneca naibii capacul

de pe tocana de cartofi ori de pe cratița cu zeamă de fasole. Asta la amiază, cînd pietonii erau mai numeroși și te simțeai al naibii de jenat. Aveai senzația că toți trecătorii se uitau la tine și rîdeau batjocoritor în sinea lor.

Dimineața era mai simplu. Spectatori mult mai puțini.

Eram ușor de recunoscut. Purtam uniforma neagră, cu însemnele liceului pe brațul drept. Pe cap aveam îndesat obligatoriu chipiul cu aceleași însemne distincte. Fără dubii. Să se știe de unde venim, de cine aparținem. Orice mișcare greșită li se putea raporta conducătorilor. *Elevul liceului dumneavoastră a făcut următoarea tîmpenie, chiar în plin centru! L-am văzut cu ochii mei cum a băgat mîna murdară în calupul cu marmeladă, iar apoi și-a îndesat toate degetele în gură!*

Asta păteau începătorii. Pe noi nu ne puteau dibui. Aveam experiență. Ne perfecționaserăm în tehnica disimulării. Eram deja în clasa a unsprezecea. Unii împliniseră optsprezece ani. Anul următor scăpam de căruț. Cei dintr-a douăsprezecea erau scutiți de tîrîtul marmitelor și al oalelor prin centrul orașului. Al calupurilor de marmeladă ori de untură. Al oalelor cu ciorbă de varză ori fasole. Al cratițelor mari cît roțile de tractor cu tocăniță de cartofi și carne grasă de porc, ori iahnie de fasole, ori pilaf cu aripi de pui.

Fangli era la cîrmă. Îi plăcea să fie în frunte. Să tragă căruțul. Era un băiat solid și necheza ca un mînz.

Ecoul sălta pe pietrele neregulate ale caldarîmului.

Eu și Ponco aveam grijă să nu aluneca nimic spre marginea liberă. Uneori, împingeam ușurel și noi căruțul. Mai

ales cînd intram pe străduța îngustă, rămasă moștenire de prin Evul Mediu și care ducea pînă la liceul nostru. Și internatul nostru. Și cantina noastră. Cu sala noastră de mese.

Îi spuneam *prînzitor*.

Pe vremea aceea, toate și totul erau ale poporului, iar noi făceam parte din popor.

Nu mai era ca pe vremea regelui, ni se povestea, cînd o mîină de bogați nesătui aveau totul. Ei îi exploatau pe majoritatea oamenilor țării care trăiau în nevoie și sărăcie. Acum, comunismul îi egalizase pe toți. Adică nu chiar acum, ci după ce se sfîrșise Al Doilea Război Mondial, așa învățam la școală, încă din clasele primare. Nu mai există la noi exploatatori și exploațați. Toți sîntem egali. Unii, totuși, sînt ceva mai egali decît alții, îmi ziceam. Noi, interniștii, nu sîntem egali cu pedagogul Prada, de exemplu.

La începutul străduței medievale, exista un șanț micuț și drăgălaș, care o tăia de la un capăt la altul, de-a latul. O adîncitură, o denivelare. Dacă nu calculai corect viteza, riscai să răstorni căruțul. Atunci, te lua dracul! Pietrele se ungeau cu haleală, îmbibîndu-se cu miroaturi năucitoare. Imaginea devenea grețoasă. O imagine care mirosea. Ca un vomat uriaș.

– Greierașilor, dați bice! Galopați! Vă mor colegii de foame!

Pe Lulu nu te puteai supăra. Era mascota orașului. Avea un metru și vreo cincizeci înălțime. Indiferent de anotimp, purta același pardesiu cenușiu, care-i atîrna pînă deasupra gleznelor. Capul îi era mic, ca de dinozaur, nasul mare, tip cartof, ochii înguști, vioi, ca de viezure, și vocea hîrîită.

Timbrul ei semăna cu cel al unei coarde de contrabas de care se freacă un arcuș lipsit de sacîz.

Noi nu răsturnaserăm niciodată căruțul.

Alții, da.

Eram întotdeauna trei în echipă. Așa ne repartizase pedagogul. Doar trei. Nu cumva să ne fie prea ușor. Fangli, Ponco și eu, Radu Anghel. Un nume alcătuit din... două prenume. Total aiurea. Numele de familie este Radu. Cînd voi ajunge un solist celebru, mi se va spune Anghel Radu. Celebritățile au voie să-și pună prenumele înaintea numelui de familie. În general, cei care se remarcă prin ceva. Dar mie îmi sună mai bine Radu Anghel. Curge firesc, cu ritm, fără sincopă... În fond, ce importanță are?!

Pe Ponco îl cheamă Lazăr Dorel. Nu știu de unde-i vine porecla. Nici el. E un băiat slăbuț, constant palid și poartă ochelari cu lentile groase. Genul de care-ți vine, mereu, să-ți bați joc, dibuindu-i neputința. Incapabil să te pocnească peste mutră, dacă-l jignești. Seamănă surprinzător de bine cu Woody Allen. Iar Fangli este chiar... Fangli! Așa-l cheamă. Petrovici Fangli. Poate strămoșii lui veniseră de pe alte meleaguri și s-au stabilit aici, din motive doar de ei știute. Poate nu. Înalt, solid, cu ochi albaștri și obsedat de-a dreptul că va cheli timpuriu. Are o claie de păr aproape blond și e încîntat cînd trebuie s-o tundă la zero. Una dintre pedepsele inițiate de tovarășul pedagog Prada. Dacă nu te potolești nici așa, ești consemnat în internat, o lună de zile. Nu poți ieși în oraș, nici măcar la căratul mîncării. Scos de pe lista celor care trag ori împing căruțul. La sfîrșitul anului, ți se scade și

nota la purtare, ca să afle și părinții ce pramatie de băiat au crescut. Mai existau pedepse colaterale. De exemplu, o critică aspră în ședința organizației uteciste, adică a uniunii tineretului comunist în care intram cu toții, obligatoriu. Ca să putem fi mai drastic pedepsiți! Dacă nimic din toate acestea nu te aduc pe calea cea bună, poți fi exclus din organizație! Atunci... o cam dai în bară. Îți va atârna o tinichea toată viața. O pată la dosar. O hîrtiuță care amintește mereu că, într-o anumită perioadă a vieții tale, ai fost un adevărat pericol pentru societate.

– Atenție mărită, greierașilor! Vi se cam clatină!

Lulu are nasul mereu înfundat, ca și cum la naștere s-a procopsit cu o răceală definitivă. Ori cu o pereche de polipi consistenti. E un om al străzilor, dar și al localurilor. Acceptat de către oficialități, așa cum este. Un soi de clown al cetății. Nebunul inofensiv care... nu-i chiar atât de nebun pe cât pare. Nici prost. Ochii săi de viezure sînt, constant, năpădiți de luminițe jucăușe. Ironice. Nimeni nu l-a văzut vreodată beat. Nici violent. În schimb, vorbește mult și sonor, parcă ar avea un invizibil microfon montat lîngă buze. Pe stradă, în localuri, în mijloacele de transport. Adesea, ia peste picior persoanele de sex feminin. Poate nu chiar în strictele limite ale bunului simț, dar cine stabilește care sînt aceste limite? Pînă acuma, nimeni nu s-a plîns de el, nimeni nu s-a simțit jignit.

Am încetinit rulajul căruțului. Terminasem de parcurs centrul orașului. Lulu ne-a însoțit, pășind pe trotuar în paralel cu noi. Chiar dacă-s vechi hainele, arată întotdeauna

curate. La gît îi atîrnă, de fiecare dată, o altă cravată colorată. Se spune că ar avea o mătușă sau o soră, undeva într-un cartier mărginaș, la care poposește din cînd în cînd. Poate ea îi spală hainele. Cravate, în schimb, primește în dar de la simpatizanți. Și are mulți, Lulu!

– Dorești o feliuță de franzelă cu marmeladă, Lulule?

– Aia-i pentru puțoi cu mucii la gură! Eu halesc la restaurant!

Lulu, cînd îl apucă foamea, intră într-un restaurant. Doar în cele centrale. Cu dezinvoltura unui om al casei. Se așază, de fiecare dată, în sectorul în care servește o chelneriță. „Adu-mi ceva bun, zice coarda de contrabas. Ceva bun, așa ca tine!” Iar chelnerița îi aduce. „Parcă ți-a mai crescut curul de cînd n-am mai trecut pe aici”, hîrîie Lulu, în loc de mulțumesc. La celelalte mese, se chicotește sonor. „Rîdeți ca proștii, izbucnește Lulu, vedeți-vă de farfuriile voastre. Nu sînteți la circ. Iar fata asta are de lucru pînă diseară!” Niciodată nu a întins brațul ca să ciupească o chelneriță, s-o pipăie în fugă. Nici măcar să-i atingă mîna, ca din greșeală.

Săltăm căruțul peste șanțul cu pricina. Am intrat pe străduța liceului nostru. A internatului nostru. Lulu ne-a făcut semn cu mîna, pînă aici v-am însoțit, greierașilor, eu rămîn în centru, intru undeva să iau micul dejun, ouă moi, cacao cu lapte și pîine cu unt și dulceață de căpșuni...

– Lulu, termină cu tîmpeniile! Îți arunc cu ceva în cap! îl amenința Fangli.

Toți izbucneau în rîs, în frunte cu cel care ne excitase imaginația și papilele gustative.